

egyetemi hallgató és 150 középiskolás diák képzésével foglalkozik. Ez a szám fokozatosan növekszik.

Az Alapítvány tevékenységét fővédnökként támogatja Mádl Ferenc, a Magyar Köztársaság elnöke, továbbá védnökként olyan nemzetközi hírű tudósok, mint Fejtő Ferenc, Kornai János, Kosáry Domokos, Alexander von Lámfalussy, John Lukács, Andreas Oplatka, Sólyom László.

Középiskolás oktatási program

A képzés legfontosabb résztvevőinek, a diákoknak kiválasztása már középiskolás korban elkezdődik, éspedig annak érdekében, hogy a hátrányos helyzetű, de teljesítményük alapján a minőségi képzésre érdemes fiatalok időben megfelelő figyelmet és gondoskodást kaphassanak.

A képzésben részt vevő középiskolás diákok a négy féléves program során heti rendszerességgel kapnak az Interneten keresztül modern történelem, politika, filozófia, közgazdaságtan és nemzetközi kapcsolatok témakörben olyan kiegészítő képzési forrásanyagokat és kapcsolódó feladatokat, melyek a középiskolás alaptantervben nem szerepelnek. Az internetes képzésen kívül havonta egy alkalommal – a személyes kapcsolattartás érdekében – előadást szervezünk diákjainknak a Collegium épületében. A legjobb eredményeket elérő diákokat ösztöndíjban részesítjük. A diákok képzésének költségei az Alapítványt terhelik.

Egyetemi oktatási program

A jelenleg létező egyetemi szakkollégiumok mindegyike egy-egy diszciplínára szakosodott. Mi azokat a tanulmányi területeket egyesítjük egy budapesti bentlakásos *Collegiumban*: jog, közgazdaságtan, média/kommunikáció, modernkori történelem, nemzetközi kapcsolatok, amelyek kiválóan kiegészítik egymást, és jó alapot

teremtene az interdiszciplinaritás megfelelő kialakításához és kiaknázásához. Az ország különböző területeiről származó hallgatóink a korosztályuktól nagyobb elméleti és tárgyi tudással rendelkező, pályázatuk és szóbeli felvételijük alapján kiemelten tehetségesnek tartott fiatalok, akik egyetemi tanulmányaik mellett tanulnak a fentebb írt szakirányok egyikén, és a tanév végén egyetemi szintű vizsgát tesznek. Hallgatóinknak szakiránytól függően két vagy három felsőfokú nyelvvizsgát kell tenniük a 10. félév végére, melyben szintén kiváló tanárok vannak segítségükre. A collegiumi oktatás és lakhatás a hallgatók számára térítésmentes.

*Elérhetőségek: 1518 Budapest, Pf. 155.,
tel/fax: (1)-372-0194, <http://www.collegium.hu>*

Hatos Pál

Ph. D., Tihanyi Alapítvány tihania@elender.hu

TEHETSÉGPÁRTOLÓK BARÁTI KÖRE – A TEHETSÉGEK SZOLGÁLATÁBAN

Ez év tavaszán egy, a tehetségek felkarolására korábban létrejött szervezet gödöllői ülésén nagy elhatározás született. Úgy gondoltuk, hogy értelmiségiek összefogásával újraértelmezhető az a folyamat, amelyben a felnövekvő nemzedékek legtehetségebbjei olyan módon pártolhatók, hogy földrajzi, szociális helyzetüktől, kulturális beágyazottságuktól függetlenül befuthassák azt a pályát, megtalálhassák azt a hivatást, amely tehetségük, szorgalmuk alapján egyéni sikereket hozhat számukra. Ezzel gazdagodhat a nemzet, amely már eddig is számos nagyszerű elmét, kiváló művészt, sportolót adott Magyarországnak és a világnak.

Másokért felelősséget érző, jól tájékozott, kiterjedt társadalmi kapcsolatrendszerben élő alkotó emberek összefogására, a *Tehetségpártolók Baráti Körének (TBK)* a megalapítására tettünk kezdeményezést, pártpolitikai nézetektől teljesen függetlenül, annak érdekében, hogy határon innen és határon túl egyetlenegy kiemelkedő tehetség se vesszen el a magyarság soraiból.

Elhatározásunkhoz olyan embereket kerestünk meg – tudván, hogy szerencsére sokkal többen vannak, mint ahányan a látókörünkbe kerülhettek –, akik eddigi tevékenységükkel is bizonyították hajlandóságukat arra, hogy tudásuk, ismereteik birtokában, lehetőségeiket felhasználva készséggel segítenek kibontani azok tehetőségét, akiket ebben önhibájukon kívül gátol a helyzetük. Nem pénzt, nem ösztöndíjakat gyűjtünk, nem tanfolyamot szervezünk, hanem egy újszerű filozófia mentén mentori közösséget építünk, és az ehhez való hozzáférhetőséget biztosítjuk minden tehetséges fiatal számára. Mindentől azt várjuk, azt reméljük, hogy a tehetség és a mentor közfogását, első találkozásját a jó tanácsokon túl, tartalmas emberi kapcsolattá is formálja majd az együttműködés.

Felhívásunkra szinte kivétel nélkül igenlő, támogató válasz érkezett tanároktól, államférfiaktól, kormányzati tisztségviselőktől, akadémikusoktól, rektoroktól, művészekről, egyházi személyiségektől, vállalkozóktól, világbajnokoktól. A Tehetségpártolók Baráti Köre megalakult. Háromszáz alapítót regisztráltunk.

A gödöllői alakuló ülés

A Szent István Egyetemi Napok keretében, 2002. augusztus 27-én tartottuk alakuló ülésünket Gödöllőn. Ez jó alkalom volt arra, hogy az alapelvekről, a megvalósítás lehetőségeiről szót váltsunk, közösen gondolkodjunk elhatározásunk tartalmi és formai elemeiről.

A nyárvégi ülésen közel százötvenen jelentek meg. Többek levélben írták le véleményüket, javaslatukat. Az ülésen meg erősítettük: arra szerveződünk, hogy óvakodva a túlzott adminisztrációtól, annál inkább építve a személyes, emberi kapcsolatokra és a modern informatikai eszközrendszerre, felfedezzük a tehetségeket, megtaláljuk azokat, akiket érdemes segíteni. A kezdeményezésünk egy régi, egyszerű felismerésen alapul. Bárhogy is alakult az elmúlt évszázadokban az egyébként nagy hagyományú, nagy tapasztalatokkal szolgáló tehetséggondozás, a tehetségekkel való foglalkozás, mi arra építünk, hogy mindig is voltak tehetségek és mindig is voltak őket megértő, segítő, felkaroló, támogató mentorok. E hagyományokhoz méltó elhivatottsággal, de a legkorszerűbb informatikai eszközrendszer segítségével akarjuk gondozni a tehetséget. Igazi értékek mentén, személyes emberi kapcsolat keretében.

Mint a baráti kör kezdeményezője, ezen ülésen bevezető előadásomban elmondtam, hogy bizakodó vagyok, mert életem során folyamatosan tehettem a tehetséggondozásért, és nem találkoztam olyan rendszerrel, amelynek a politikusai ne lettek volna ebben a partnereim. Meggyőződésem, hogy a fél évszázados tudományos diákköri munka sikere is e kontinuitásban rejlik. A tehetségpártolás hiányosságai nem csak az egyetemi-főiskolai felvételik környezetében észlelhetők, hanem az általános iskolákban, az egyetemeken és a doktori iskolákban is. Ma már egy-egy korosztály negyven százaléka tanul tovább a felsőoktatásban, de vajon ott tanul-e, ahol a leginkább ki tudja bontakoztatni a tehetségét? A hátrányok már a közoktatásban éreztetik hatásukat. Önmagáért beszélő tény az, hogy az elit egyetemi szakokra felvettek kilencven százaléka a középiskolák tíz százalékából kerül ki. Az

egyenlőtlen esélyek sokféle hatás eredői. Összetevői lehetnek a családi indíttatás, az anyagi helyzet, a földrajzi, szociológiai, iskolai környezet mássága, és a pályamódosítás nehézségei egyaránt. A kiemelkedő tehetségek kibontakoztatását a helyes iskolaválasztás segítségével, a társadalmi, tanulási mobilitás támogatásával, a legjobb tudományos, szakmai és művészeti műhelyek felé irányítással igyekszünk szolgálni. Ennek során feladatunk az igazi tehetség mielőbbi felismerése, a mentori „kézfogás”, a „pályára” segítő tanácsadás (megfelelő iskola, kollégium, mester, szakmai környezet, ösztöndíjak elérésének támogatása, szakmai, művészi szocializáció stb.), a tartós gondoskodás és a nemzedékek közötti hídépítés. Munkamódszerünk a személyes kapcsolatokra épül, az előszó, a találkozás, a kommunikáció erejét használja fel.

Az augusztusi alakuló ülésen három korreferátum hangzott el. Szórádi Sándor vezérigazgató a tehetségek és a munka világának kapcsolatrendszeréről szolt. Kifejtette: a nagy kérdés ma az, hogy a tehetséggondozás erkölcsi kötelessége-e a munkahelynek, vagy pedig a profitérdekre kell azt bízni. Hozzátette: a munka világában a tehetség kibontakozása csak „mester” egyéniségek mellett és a tehetségeket ápoló környezetben képzelhető el. Ezt olyan összetett érdekrendszer is befolyásolja, amelyben önállóan jelennek meg és hatnak a tulajdonosi, a menedzsment részéről jelentkező egyéni valamint a társadalmi-környezeti érdekek. A gazdasági érdek ma már előnyben részesíti a tehetségeket a világban és hazánkban is. E feltételek mellett a Tehetségpártolók Baráti Köre olyan foglalkoztatás- és oktatáspolitikai formáló erővé válhat, amelyik hatást gyakorol a képzési rendszerre, és azt is elősegíti, hogy a munka világában se bélyegezzék meg azt, aki nem feltétlenül a munkaadót gazdagító módon tehetséges.

A tehetséggondozás nem csak kötelesség, hivatás, hanem óriási felelősség is, amit nem mindig vállalunk magunkra – fogalmazott Taxner-Tóth Ernő, Széchenyi-díjas professzor. Nem teszünk jót a tehetséggondozás kötelességének, ha nem mondjuk meg a fiatalnak, hogy ezen a területen eddig tartott a tehetséged, váltanod kell, mert ezen az úton nem sok siker kecsegtet. Az iskola gyakran semmiféle szerepet sem játszik a művészeti tehetségek készségeinek fejlesztésében. A természettudományos pályákra való felkészítés azért hiányossága az iskolarendszerünknek, mert sok-sok részletre akarja megtanítani a diákot, de ebből nem jön létre átfogó tudásanyag, világkép, valaminek az alapos, az alkotáshoz hozzásegítő ismerete.

Össze kell fogni az erőinket, egymás kezébe kell adni a tehetségeket, fogalmazott Balogh Judit egyetemi docens, a Pro Scientia Aranyérmesek Társaságának elnöke, hangot adva annak a véleményének, hogy a felsőoktatásban nincs érdekellentét a tehetség és az iskola között. Ezért is szerencsés a tehetséggondozók számára az, ha egy adott korosztály egyre nagyobb aránya juthat be az egyetemi, főiskolai képzésbe. Ma már, többek közt az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) munkája révén is eljutottunk oda, hogy a hallgatók tudományos eredményei növelik az egyetemek presztízsét.

A működés első lépései

A Tehetségpártolók Baráti Köre megkezdte – remélem, áldásosnak mondható – működését. Szervezete, működési formája most van kialakulóban. A befogadó gesztor szervezet az OTDT Titkársága és a Szent István Egyetem. Folyamatban levő feladataink:

- Az alakuló ülésünkön elhangzott javaslatok figyelembevételével létrehozuk a Tehetségpártolók Baráti Körenek honlapját. Ezen minden egyéb adat,

információ mellett felrajzoljuk azt az intellektuális térképet (a magyarlakta külföldi vidékeket is beleértve), amely a földrajzi helyzet és a szakmai elkötelezettség szempontjából több síkban mutatja be a mentori hálózat szövetét. A honlap azoknak készült, akik 10-25 éves korig – bárki által is felfedeztetten – elérhetnek minket, akik ezt a szövetet alkotjuk, hogy tanácsainkkal, ötleteinkkel segítsük feltárni a valódi kiemelkedő tehetséget, és közreműködhesünk megjobbított körülményei kialakításában. Ha kell, mestert, iskolát, kollégiumot, mecénást ajánlunk, ha kell, tanácsot adunk további tanulmányokhoz. A Tehetségpártolók Baráti Körének honlapja egyik legnagyobb támogatónk, a Matáv honlapján kap helyet. (Természetesen több honlapról is elérhetővé tesszük, mint például az OTDT, a Szent István Egyetem, és minden tehetség gondozással foglalkozó szervezet honlapjáról is, akik a velünk való kapcsolatfelvétel, kapcsolattartás során ezt vállalják, biztosítják.)

- Felkeresünk minden olyan intézményt, civil szervezetet, tehetség gondozó társaságot, alapítványt, központot, szövetséget, kollégiumot, különböző pályázatok kuratóriumait, ahol a tehetség gondozás egy vagy több szeletével foglalkoznak (legyenek azok dolgozó fiatalok, egyetemisták, középiskolások, roma fiatalok, nevelőotthonokban élő, hátrányos helyzetű fiatalok). Nagy örömünkre, alapítóink között is köszönhetjük ezen intézmények, szervezetek meghatározó egyéniségeit, a témakörben ismert kutatókat, szakembereket, ami az intézményekkel való szoros együttműködést, a kapcsolattartást kölcsönösen segíti majd. Ugyanis fontosnak tarjuk megismerni munkájukat, eddig elért eredményeiket, építeni akarunk hagyományaikra, a

tehetség gondozás, tehetség pártolás széleskörű szakirodalmára, a témakör kutatási eredményeire, köztük a hazánkban egyedülként Debrecenben beindult tehetség fejlesztési szakértő pedagógus szakképzés tematikájára, szakmai törekvéseire.

- Tervezzük a különböző oktatási intézmények, települési önkormányzatok, falu- és tanyagondnokok, a kistérségi megbízottak megkeresését is. A kapcsolatok felvételéhez az adatok gyűjtésével, összeállításával jól haladunk. Az alapító tagok közül egy kis csoport vállalkozott az adatok, valamint a fellelhető szakirodalom, a konferenciák dokumentumainak feldolgozására.
- Kilépünk a média nyilvánossága elé, az alapítók személyét is feltárva.
- Olyan kommunikációs kapcsolattartási módszert alakítunk ki, amely lehetővé teszi, ha bárki bárhol a saját munkája során talál egy tehetséges fiatalot, akkor módja legyen ezt a tényét velünk nagyon egyszerű módon közölni. Az Országos Tudományos Diákköri Tanács (OTDT) Titkárságán (Professzorok Háza 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19-21.) mint gesztor szervezetten keresztül segítünk adatbázisunk alapján a fiatal tehetségnek kapcsolatot létesíteni az őt segíteni tudó mentorral, vagy az alapító tagjaink közül azzal a személlyel, aki majd közreműködik a megfelelő mentor megtalálásában.

Alapító tagjaink a tehetségek felkutatásában és a mentori munkában is feladatot vállalnak, de ismeretségi körükből ők is ajánlhatnak további mentort, mentorokat, ha abban az esetben a szakmai kompetencia jobban biztosítható a tehetség számára.

A megvalósítandó rendszer keretében bárki felkereshet minket. Ennek veszélyeit természetesen tudjuk, de a mentor felkészültsége garanciát jelent, hogy felelősség-

teljesen ki tudja majd választani a tehetségpártolásra igazán érdemes fiatalot, fiatalokat.

A tehetségpártolás általunk elképzelt rendszerében kulcsfontosságú lépés az első személyes találkozás. Ennek keretében vagy a fiatal keresi fel mentorát, vagy a mentor teszi meg ezt a lépést, ezt a gesztust. Úgy gondoljuk, ennek a valós és egyben jelképes kézfogásnak egy életre kiható eseménynek kell lennie, amely arra hivatott, hogy feltárja, miként lehet elősegíteni az adott tehetség kibontakoztatását, milyen tartalma és formája alakuljon ki az együttműködésnek.

A mentor szakmai tudása, a társadalom, a tudomány, a művészet berkeiben szerzett értékes és értékesíthető jártassága birtokában útbaigazítást, támogatást ad. Tanácsot ad az iskola, a környezet, illetve az anyagi helyzet megerősítésére. Tapasztalataink szerint ugyanis a fiataloknál a gyenge láncszem döntően az iskola, a környezet, illetve az anyagi helyzet lehet.

A tehetség kiválasztásakor egyedileg mérlegelünk és támogatást is testre, szituációra szabottan adunk.

Azt kérjük, hogy a mentor adjon jelzést számunkra, amikor a találkozás, a kapcsolat létrejött, így azt adatbázisunkban rögzíthetjük. A kapcsolatot mentor és pártoltja egyedi módon tartja a továbbiakban, ahogy szívük és lehetőségük diktálja. Célunk, hogy ne engedjék el egymás kezét, hogy e nagyon egyszerű, mégis összetett folyamatban ne veszítsük szem elől a felfedezett tehetséget.

Állampolgári, jövődöntő értelmiségi generációkat segítő civil kezdeményezésünket támogatólag felvállalta az oktatási kormányzat is, jelentős, informatikai szponzori szerepet vállalt a Matáv, a Duna TV pedig nyilvánosságának felajánlásával segíti a munkát.

A Tehetségpártolók Baráti Köre kezdeményezőiként, továbbra is folyamatosan

várjuk azok jelentkezését, akik megismerve törekvéseinket, a munkában részt akarnak venni.

Már most köszönettel tartozom azoknak, akik alapítóként részesei a nagy vállalkozásunknak. Abban a meggyőződésben mondok köszönetet az eddigi önzetlen segítségért, a céljaink elérésébe vetett bizalomért, hogy Magyarország jövőjének legfőbb letéteményese a tudás és a tehetség. Remélem, az elhatározás és a kezdeti lépések mindannyiunkat s a későbbi csatlakozókat is cselekvésre sarkallják, és munkánk során sok tehetség talál majd útbaigazító, támogató mesterre, sikerül a 10-25 éves korosztályban felbukkanó magyar tehetségeket pártoló mozgalmunkkal is pályára segíteni személyes örömeinkre, boldogulásukra és nemzetünk gazdagodására.

Levelezési cím: Országos Tudományos Diákköri Tanács Titkarsága, Professzorok Háza 1146 Budapest, Ajtósi Dürer sor 19–21. Telefon: (1)-352-6910. Fax: (1)-352-6910. E-mail: titkar@otdt.huninet.hu ; titkarsag@otdt.huninet.hu

IRODALOM

- Baráti kör a tehetségek felkarolására „Isten kápolnáit” őriznék. *Világgazdaság*. Felsőoktatás felsőfokon melléklet. **34/35.** szám. 2002. február 19. 4.
- Tehetségpártolók Gödöllőn. *Népszabadság*. Pest-Vidék melléklet. 2002. szeptember 20.
- Mestert, iskolát, kollégiumot, mecénást ajánlanak. Tehetségpártolók Baráti Köre alakult.* Szent István Egyetem, 2002. **10.** 12-13.
- Szendrő Péter (2002): Tehetségpártolók Baráti Köre. *Magyar Felsőoktatás*, **8.** 8-9.
- Szendrő Péter – Koósné Török Erzsébet (2002). Tudományos diákkörök. Fél évszázad a tehetség-gondozás szolgálatában. *Magyar Tudomány*. **10.** 1377-1383.

Szendrő Péter

a műszaki tudomány doktora
Szent István Egyetem – rector@szie.hu